

OBSAH**STRANA****ÚVOD****8****TEORETICKÉ ZÁKLADY SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY****10****1. VYMEZENÍ SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY****10**

1.1. Vymezení speciální pedagogiky , jejího předmětu a cílů

10

1.2. Pojetí a charakter speciální pedagogiky

11

1.3. Členění speciální pedagogiky

13

1.4. SOUHRN

16

2. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE**17**

2.1. Základní pojmy speciální pedagogiky

17

2.2. Klasifikace handicapů a znevýhodnění

19

2.2.1. Klasifikace podle druhu handicapů a znevýhodnění

19

2.2.2. Klasifikace handicapů a znevýhodnění podle stupně

20

2.2.3. Klasifikace handicapů a znevýhodnění podle doby jejich vzniku

21

2.3. SOUHRN

23

3. ZÁKLADNÍ METODY PRO DIAGNOSTIKU A PRAXI**24**

3.1. Speciálně pedagogická diagnostika a její obecné cíle

24

3.2. Charakteristika speciálně pedagogické diagnostiky

25

3.3. Základní metody speciálně pedagogické diagnostiky

26

3.4. Obecné metody speciálně pedagogické praxe

29

3.5. SOUHRN

31

**PROBLEMATIKA EDUKACE A ROZVOJE OSOB
SE SOMATICKÝM ZNEVÝHODNĚNÍM****32****4. OSOBY S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM A JEJICH EDUKACE****32**

4.1. Vymezení zdravotního a tělesného postižení

32

4.2. Vymezení a význam somatopedie

34

4.3. Centrální obrny

36

4.3.1. Základní údaje o dětské mozkové obrně

37

4.3.2. Prevalence dětské mozkové obrny v populaci

38

4.3.3. Formy dětské mozkové obrny

38

4.3.4. Další postižení přidružená k dětské mozkové obrně

47

4.3.5. Příčiny vzniku dětské mozkové obrny	49
4.4. Míšň obrny	51
4.5. Periferní obrny	51
4.6. Myopatie	52
4.6.1. Duchenneova svalová dystrofie (DMD)	52
4.6.2. Beckerova svalová dystrofie (BMD)	54
4.7. Vrozené malformace	54
4.7.1. Vrozený rozštěp páteře (spina bifida)	54
4.7.2. Malformace končetin	55
4.8. Specifika edukace žáků s tělesným postižením	56
4.8.1. Podmínky integrace tělesně postiženého žáka	60
4.8.2. Speciální školy pro tělesně postižené	64
4.9. SOUHRN	65

5. ZDRAVOTNÍ ZNEVÝHODNĚNÍ	67
5.1. Vymezení zdravotního znevýhodnění	67
5.2. Epilepsie	68
5.2.1. Parciální epileptické záchvaty	69
5.2.2. Generalizované epileptické záchvaty	70
5.2.3. Specifika edukace dětí s epilepsií	73
5.3. Alergie a astma	75
5.3.1. Alergie a alergické reakce	75
5.3.2. Průduškové a alergické astma	77
5.3.3. Edukační důsledky alergie a astmatu	78
5.4. Roztroušená mozkomíšň skleróza	79
5.4.1. Průběh a typy roztroušené mozkomíšň sklerózy	80
5.4.2. Symptomy roztroušené mozkomíšň sklerózy	81
5.4.3. Kvalifikační a rekvalifikační důsledky roztroušené sklerózy	83
5.5. SOUHRN	84

EDUKACE A ROZVOJ OSOB S MENTÁLNÍ RETARDACÍ **85**

6. MENTÁLNÍ RETARDACE	85
6.1. Mentální retardace a příčiny jejího vzniku	85
6.1.1. Mentální retardace, vymezení pojmu	85
6.1.2. Prevalence v populaci	86
6.1.3. Nejčastější příčiny mentální retardace	86
6.2. Hodnocení mentální retardace	87
6.2.1. Kvantitativní hodnocení	87
6.2.2. Kvalitativní hodnocení	88
6.3. Typické znaky a klinické projevy	89
6.3.1. Typické znaky vybraných psychických funkcí a schopností	89
6.3.2. Charakteristika vybraných znaků u jednotlivých kategorií MR	92
6.4. Možnosti výchovy a vzdělávání mentálně retardovaných	93
6.4.1. Rodinná výchova	93
6.4.2. Ústavní péče a výchova	94
6.4.3. Vzdělávací zařízení v rámci školské soustavy	96
6.5. SOUHRN	100

EDUKACE A ROZVOJ OSOB S VYBRANÝMI PORUCHAMI PSYCHICKÉHO VÝVOJE	101
7. PORUCHY ŠKOLNÍCH DOVEDNOSTÍ A MOTORICKÉ FUNKCE	101
7.1. Specifické poruchy školních dovedností (poruchy učení)	101
7.1.1. Pojetí poruch školních dovedností (specifických poruch učení)	101
7.1.2. Etiologie vzniku SPU	103
7.1.3. Lehká mozková dysfunkce (LMD)	104
7.1.4. Otázka laterality a SPU	105
7.2. Druhy SPU a jejich základní charakteristika	106
7.2.1. Dyslexie	106
7.2.2. Dysgrafie	107
7.2.3. Dysortografie	107
7.2.4. Dyskalkulie	107
7.2.5. Dismuzie	108
7.2.6. Dyspínxie	109
7.3. Specifická vývojová porucha motorické funkce	109
7.4. Charakteristika žáka s poruchami školních dovedností	109
7.4.1. Odlišnosti v psychomotorických funkcích	110
7.4.2. Chování žáků se poruchami školních dovedností	112
7.5. Organizace péče o žáky s poruchami školních dovedností	112
7.5.1. Organizační formy vzdělávání	112
7.5.2. Spolupráce školy s rodinou	114
7.5.3. Spolupráce rodiny s jinou institucí	114
7.6. SOUHRN	115
8. PERVAZIVNÍ VÝVOJOVÉ PORUCHY	116
8.1. Vybrané pervazivní poruchy a jejich charakteristika	117
8.1.1. Dětský autismus	117
8.1.2. Rettův syndrom	117
8.1.3. Aspergerův syndrom	118
8.2. Charakteristika projevů autismu	118
8.3. Edukace a rozvoj jedinců s autismem	119
8.4. SOUHRN	121
SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ PRAXE U OSOB S VYBRANÝMI PORUCHAMI CHOVÁNÍ A SOCIÁLNÍCH VZTAHŮ	122
9. VÝVOJOVÉ PORUCHY CHOVÁNÍ V DĚTSKÉM VĚKU A DOSPÍVÁNÍ	122
9.1. Terminologické pojetí poruch chování	122
9.2. Příčiny vzniku a rozvoje poruch chování	123
9.2.1. Biologické faktory	123

9.2.2. Psychické faktory	124
9.2.3. Sociální faktory	125
9.3. Klasifikace poruch chování	126
9.3.1. Disociální poruchy chování	126
9.3.2. Asociální poruchy chování	126
9.3.3. Antisociální poruchy chování	127
9.3.4. Poruchy chování dle převládající složky osobnosti	127
9.4. Vybrané vývojové poruchy chování	127
9.4.1. Porucha aktivity a pozornosti (ADHD,ADD)	128
9.4.2. Lhaní	129
9.4.3. Vzdroritost	130
9.4.4. Záškoláctví, útěky, toulání	130
9.4.5. Krádeže	130
9.4.6. Agresivní poruchy	131
9.5. Možnosti práce s jedinci s vývojovými poruchami chování	132
9.5.1. Prevence	132
9.5.2. Ústavní a ochranná výchova	134
9.6. SOUHRN	136

10. ZÁVISLOST A ZNEUŽÍVÁNÍ PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTEK	137
10.1. Psychoaktivní látky	137
10.2. Poruchy vyvolané zneužíváním psychoaktivních látek	138
10.2.1. Akutní intoxikace	139
10.2.2. Škodlivé užívání	139
10.2.3. Syndrom závislosti	139
10.2.4. Odvykací stav	140
10.2.5. Psychotická porucha	141
10.3. Příčiny rozvoje závislosti na psychoaktivních látkách	141
10.4. Závislost a škodlivé užívání alkoholu	143
10.5. Závislost a škodlivé užívání vybraných nealkoholových látek	145
10.6. Sociální důsledky, možnosti léčby a prevence	147
10.6.1. Sociální důsledky alkoholové závislosti	147
10.6.2. Léčení alkoholové závislosti:	148
10.6.3. Sociální důsledky závislosti na nealkoholových látkách	149
10.6.4. Léčení závislosti na nealkoholových látkách (drogách)	150
10.7. SOUHRN	151

11. DELIKVENTNÍ CHOVÁNÍ	152
11.1. K pojmům delikvent, delikvence, kriminalita	152
11.2. Faktory zvyšující pravděpodobnost kriminálního chování	153
11.3. Psychické charakteristiky delikventů	155
11.4. Typologie delikventní subkultury	158
11.5. Penitenciární proces a jeho zvláštnosti	162
11.5.1. Psychosociální problémy spojené s obviněním	162
11.5.2. Psychosociální problémy spojené s vazebním uvězněním	163
11.5.3. Reakce na vazební uvězněním	165
11.5.4. Výkon trestu odnětí svobody	167
11.5.5. Priznizace	169

11.5.6. Sociální specifika výkonu trestu odnětí svobody	171
11.6. Možnosti práce s delikventními jedinci	173
11.6.1. Působení na obviněné	173
11.6.2. Zacházení s odsouzenými	174
11.6.3. Probace a mediace	177
11.7. SOUHRN	178

SUMMARY	180
---------	-----

POUŽITÁ LITERATURA	184
--------------------	-----